

ZPŮSOB A ČAS

— máme tři slovesné způsoby → **oznamovací, rozkazovací, podmiňovací**

1. rozkazovací způsob

— vyjadřuje rozkaz, výzvu, zákaz, pobídku

— **neurčujeme** u něj **čas**

— v češtině může mít **tři různé podoby**

2. osoba jednotného čísla = **ty** → *piš, sed', spi, zhasni, rozsviť*

1. osoba množného čísla = **my** → *pišme, sed'me, spěme, zhasněme, rozsviťme*

2. osoba množného čísla = **vy** → *pište, sed'te, spěte, zhasněte, rozsviťte*

2. podmiňovací způsob

— vyjadřuje děj, který není skutečný, ale za splnění podmínky se skutečným stát může

— **neurčujeme** u něj **čas**

— existují **dva druhy**

A. podmiňovací způsob přítomný

— děj se může stát, ale jen pokud se splní určitá podmínka

→ Koupil bych si loď, kdybych byl bohatý.

1.	koupil bych si	vyhrál bych	1.	bychom si koupili	bychom vyhráli
2.	koupil by sis	vyhrál by	2.	byste si koupili	byste vyhráli
3.	koupil by si	vyhrál by	3.	by si koupili	by vyhráli

B. podmiňovací způsob minulý

— děj je neuskutečnitelný, protože daná situace se už stala, a už se s tím nedá nic dělat

→ Kdybych se učil, nedostal bych pětku.

1.	byl bych nedostal	byl bych se těšil	1.	byli bychom nedostali	byli bychom se těšili
2.	byl bys nedostal	byl by ses těšil	2.	byli byste nedostali	byli byste se těšili
3.	byl by nedostal	byl by se těšil	3.	byli by nedostali	byli by se těšili

3. oznamovací způsob

— jedná se o oznámení/informování, že se něco děje

— používáme ho nejčastěji v běžné mluvě (např. běhal jsem, skládají, uklízíš)

— **vyjadřuje všechny tři časy** → **čas minulý, čas přítomný, čas budoucí**

A. čas minulý

— označuje děj, který již proběhl, nebo událost, která se již stala

— **příčestí minulé (chodil, jedl, mluvil) + tvar slovesa být (jsem)**

— ve 3. osobě se tvar slovesa být vypouští (např. on nesl, oni zpívali)

B. čas přítomný

— označuje děj, který právě probíhá (např. jedu, houkají, děkujeme, zpívá)

— přítomné tvary sloves mají v koncovce vždy **-í**

C. čas budoucí

— označuje děj, který se teprve stane, nebo událost, která se ještě nestala (např. *pojedu, budeš volat*)

— **sloveso být (budu, budeš) + infinitiv (malovat, zalévat)**

— některá slovesa tvoří budoucí čas **připojením předpony** (*píšu* → *napíšu, dělám* → *udělám, volat* → *zavolat*)

SLOVESNÉ TVARY

1. určitý slovesný tvar

— vyjadřuje všechny mluvnické kategorie (např. děláš, psali jsme)

2. neurčitý slovesný tvar

— nevyjadřuje mluvnické kategorie → infinitiv (=neurčitek)

- podle významu sloves rozlišujeme:

1. slovesa plnovýznamová

— mají svůj samostatný význam, dokážeme se představit, co se pod danou činností nebo dějem skrývá (např. malovat, číst, jíst, koukat)

2. slovesa neplnovýznamová

— stávají se plnovýznamovými až po doplnění dalším slovesem

— dělí se na:

A. pomocná slovesa

— pod žádným takovým slovesem si nedokážeme představit nic určitého

— **být, bývat, stát, stávat se, mít, mívat**

— často plní ve větě funkci sponového slovesa (Petr **je** sportovec. Řeky **byly** čisté.)

B. způsobová (modální) slovesa

— vyjadřují možnost, schopnost, povinnost něco dělat

— jsou spojována s infinitivem

— **chtít, mít (povinnost), moci, muset, smět**

C. fázová slovesa

— označují fáze (kroky) děje

— **začít, začínat, přestat, přestávat**

- podle formy sloves rozlišujeme:

1. slovesné tvary jednoduché

— vyjadřují všechny mluvnické kategorie tvarem jednoho slovesa (např. měřit, měříme)

2. slovesné tvary složené

— vyjadřují mluvnické kategorie více slovy (budu měřit, měřil bych)

ZÁPIS SLOH

REFERÁT

- krátký text na určité téma
- obsahuje **přesné a správné informace a odborné termíny**
- je psán **srozumitelně a spisovně**
- souvislé věty, text rozdělujeme do odstavců
- vyjadřujeme v něm svůj názor
- vyvolá **diskuzi** (= rozhovor několika lidí nad určitým tématem, cílem není dobrat se řešení)
- při psaní referátu se učíme pracovat s **různými zdroji** (knihy, časopisy, internet ...)
- na konci referátu **musíme zdroje napsat**, dodržujeme přitom předepsanou **formu**:
PŘÍJMENÍ jméno autora. Název knihy. Místo vydání: nakladatelství, datum vydání. ISBN
- zjištěné informace přeformulujeme vlastními slovy, nesmíme je přímo okopírovat
- REFERÁT KROK ZA KROKEM
 1. **víme, o čem píšeme** (porozumění zadání, co chci sdělit, na co se zaměřím)
 2. **zjistíme informace** (v učebnicích, v encyklopediích, v odborných knihách a časopisech, na internetu, důležité je hledat ve více zdrojích a dělat si poznámky)
 3. **vytvoříme referát** (určíme si, jak bude referát vypadat, co bude v úvodu, co ve stati a co v závěru)
 - ÚVOD – proč jsme si téma vybrali a co chceme sdělit (náš cíl)
 - STAŤ – řekneme, co jsme zjistili (samotný referát)
 - ZÁVĚR – pár větami shrneme, vyjádříme vlastní názor
 - ZDROJE – uvedeme všechny zdroje, ze kterých jsme čerpali informace
 4. **přednést referát** (sami si referát cvičně přečteme, zjistíme si, jak se čtou cizí slova, mluvíme klidně, srozumitelně a nahlas)